

Posudek na bakalářskou práci

Název: Etnická identita ukrajinských imigrantů s ohledem na sociální kontexty

Autor: Michaela Koubíková

Universita Karlova, Fakulta humanitních studií, Praha 2007, 77 s.

Vedoucí práce: PhDr. Dana Bittnerová, CSc.

Michaela Koubíková se v rámci své bakalářské práce rozhodla řešit otázku podoby a významu etnické identity. Volila tedy téma, které se opakovaně vrací jak v textech graduovaných odborníků, tak pracích magisterských a bakalářských. Sledovanou skupinou se pro autorku stali ukrajinští umělci, kteří přišli do ČR pro roce 1989 a pracují i v ČR ve svých uměleckých profesích často jako špičky ve svém oboru. Zachytila tedy skupinu imigrantů, která se v řadě ohledů vymyká charakteristikám hlavního novodobého proudu imigrace z Ukrajiny.

Ve svém bádání Michaela Koubíková navázala na řadu prací, které na téma konstrukce a vyjednávání etnické identity vznikla. Zejména v teoretické části práce přehledně a s vřhledem prezentovala nejrůznější přístupy k této problematice. Pro svoji práci vychází pak ze dvou konceptů. 1. Původně vychází z konceptu deklarované a žité identity – tedy uvědomovaných atributů a konfrontačních prožitků jinakosti. Toto vymezení se pak stalo především základem koncepce sběru dat - vedení polostrukturovaného rozhovoru s respondenty. 2. Etnickou identitu autorka chápe jako proces vyjednávání na základě dichotomie MY – ONI; toto vyjednávání nahlíží v pluralitě sociálních kontextů – tedy v pluralitě kategorie ONI, vůči nimž se skupina vymezuje (a to jak v rovině deklarované, tak žité identity). Tímto teoretickým konceptem se práce Michaely Koubíkové dostává do nové, v české literatuře dosud neanalyzované perspektivy.

Dříve než ve své bakalářské práci přistoupila Michaela Koubíková k interpretaci dat podle vymezeného konceptu, provedla systematickou pasportizaci problému. Na základě sestudování odborné literatury představila Ukrajinskou národnostní menšinu/imigrační skupinu. V kapitole Metoda výzkumu, pak kromě představení dizajnu výzkumu vymezila i sledovanou specifickou skupinu respondentů – ukrajinských umělců.

Zvolenou otázku nahlíženou prismatem teoretického konceptu pak řešila autorka s ohledem na pět sociálních kontextů, které si pro možné uchopení problému ztotožnila s referenční skupinou. Otázku prožívání, uvědomování si a uchovávání výchozí etnické identity Ukrajinců – umělců a její případné transformace sledovala v kontaci rodiny, přátelské skupiny, etnické imigrační skupiny, profesní skupiny a české společnosti. Zvláštním kontextem byl pak situace výzkumu, která mohla do jisté míry podpořit závěry o reflektování etnické identity ukrajinskými umělci v rámci české společnosti. Interpretace dat, na nichž byla tato část práce založena, je po mém soudu zdařilá. Autorce se podařilo nejen ukázat, že sociální kontext/referenční skupina podmiňuje prožívání a případně následnou redefinici výchozí etnické identity, že rodina v tomto procesu není jen stabilizujícím prvem, ale spíše mediátorem optimalizace všech složek osobní identity. Dále dokázala, že i když ukrajinští umělci vymykají běžnému profilu ukrajinského imigranta, cítí se nadále součástí této části populace v ČR a cítí za ni do jisté míry i zodpovědnost. V závěru se pak Michaela Koubíková pokusila podat charakteristiku pilířů na nichž ukrajinští umělci konstruují vlastní etnickou identitu. S ohledem na interpretační akcentaci vybraných sociálních kontextů však tato otázka nemohla být dořešena.

Práce Michaely Koubíkové je dobře strukturovaná, o čemž svědčí i propracovaný obsah práce. Strukturace ve výkladové části je pak adekvátně podřízena shromážděným datům. Informace z rozhovorů i jejich interpretace a odkazování na ně v textu dokládají smysl autorky pro získání a využití primárních dat tohoto typu. Text Michaely Koubíkové je tedy živý, plastický byť ještě na některých místech syntaxí syrový. Po myšlenkové stránce je práce koherentní.

Práci Michaely Koubíkové pokládám za kvalitní, novátorskou a v tomto ohledu podnětnou. Navrhuji jako vedoucí práce bodové hodnocení 44 bodů.

V Praze 8.6. 2007

PhDr. Dana Bittnerová, CSc.